

Yangın nedeniyle zayi olan mallar,sabit kıymetler ve binaların giderleştirilmesi ve KDV karşısındaki durumu

Belge türü	Özelge
Kanun	KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.16.16.02-130[I-16-12]-10021
Tarih	20.02.2017

T.C.
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
BURSA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Gelir Grup Müdürlüğü

Sayı : 45404237-130[I-16-12]-10021

20.02.2017

Konu : Yangın nedeniyle zayi olan mallar,sabit kıymetler ve binaların giderleştirilmesi ve KDV karşısındaki durumu

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda; Şirketinize ait üretim tesisinde 27.12.2015 tarihinde çıkan yangın sonucunda büyük ölçekli hasar meydana geldiği, makine ve demirbaşların tamamının kullanılamayacak derecede hasar gördüğü ve üretim bölümlerinin yer aldığı binanın büyük bir kısmının çöktüğü, hasar gören malların, hammaddelelerin, makine ve demirbaşlar ile binadaki hasar tespiti için Takdir Komisyonuna başvurulduğu ve iktisadi kıymetlerin tamamının sigortalı olduğu belirtilerek, zayi olan veya değeri düşen mallar ile sabit kıymetlerin (makineler, demirbaşlar, bina) alım sırasında ödenen KDV lerin düzeltilip düzeltilmeyeceği ile yanan malların ve iktisadi kıymetlerin maliyet bedellerinin hangi şartlarla ve hangi dönemde gider yazılacağı hususlarında bilgi istenilmektedir.

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN:

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde, kurumlar vergisinin mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safı kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı, safı kurum kazancının tespitinde, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin birinci fıkrasında;

"Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip ve sahiplerce;

1-İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;

2-İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.

Ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanunun 40 ve 41 inci madde hükümlerine uyulur."

hükmüne yer verilmiştir.

Ticari kazancın tespitinde iki temel ilke geçerlidir. Bunlar "dönemsellik" ve "tahakkuk esası" ilkeleridir. Tahakkuk esası ilkesinde, gelir veya giderin miktar ve mahiyet itibariyle kesinleşmiş olması, yani geliri veya gideri doğuran işlemin tekemmül etmesinin yanı sıra, miktarının ve işlemde kaynaklanan alacağın veya borcun ödeme şartlarının da belirlenmiş olması gereklidir. Bu esas dikkate alındığında bir gelir unsurunun, özel bir düzenleme bulunmadığı sürece, mahiyet ve tutar itibariyle kesinleştiği dönem kazancının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 278 inci maddesinde; *"Yangın, deprem ve su basması gibi afetler yüzünden veyahut bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış vaki olan emtia ile maliyetlerin hesaplanması mutad olmayan hurdalar ve döküntüler, üstüğü, dese ve iskartalar emsal bedeli ile değerlendirilir."* hükmü yer almaktadır.

Buna göre, emtianın kıymeti düşen mal olarak emsal bedeli ile değerlendirilebilmesi için iktisadi kıymetindeki önemli azalışın yangın, deprem, su basması gibi tabii bir afet ve bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller nedeniyle olması gerekir.

Aynı Kanunun 267 nci maddesinde ise emsal bedelinin; gerçek bedeli olmayan veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tesbit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz

olacağı değer olduğu ve sıra ile ortalama fiyat esası, maliyet bedeli esası, takdir esasına göre tayin olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, Kanunun 317 nci maddesinde;

"Amortismanına tabi olup:

1. Yangın, deprem, su basması gibi afetler neticesinde değerini tamamen veya kısmen kaybeden;

...

Menkul ve gayrimenkullerle haklara, mükelleflerin müracaatları üzerine ve ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca her işletme için işin mahiyetine göre ayrı ayrı belli edilen "Fevkalade ekonomik ve teknik amortisman nispetleri" uygulanır."

hükümleri yer almaktadır.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, yangın sonucu hasar gören hammadde ve malların maliyet bedeli ile Vergi Usul Kanununun 267 nci maddesine göre takdir komisyonunca tespit edilen emsal bedeli arasındaki tutarın Takdir Komisyonu Kararının tarafınıza tebliğ edildiği yılda kurum kazancınızın tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün bulunmaktadır.

Öte yandan, yangın sonucu hasar gören bina, makine ve demirbaş gibi amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin itfa edilmemiş bedellerinin, fevkalade amortisman yöntemi uygulanmak suretiyle kurum kazancının tespitinde gider olarak indirilmesi mümkün olabilmektedir.

Bununla birlikte, yangın sonucu sigortadan alınan tazminatların tahakkuk ettikleri dönemde gelir olarak dikkate alınması gerekmektedir.

VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 278 inci maddesine göre yangın, deprem ve su basması gibi afetler yüzünden veyahut bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış vaki olan emtianın emsal bedeli ile değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kanunun 267 nci maddesi uyarınca ise emsal bedeli; gerçek bedeli olmayan veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz

olacağı değer olup sırası ile ortalama fiyat esası, maliyet bedeli esası ve takdir esasına göre tayin edilmektedir.

Diğer taraftan, Kanunun 317 nci maddesinde "Amortismanına tabi olup:

1. Yangın, deprem, su basması gibi afetler neticesinde değerini tamamen veya kısmen kaybeden;
2. Yeni icatlar dolayısıyla teknik verim ve kıymetleri düşerek tamamen veya kısmen kullanılmaz bir hale gelen;
3. Cebri çalışmaya tabi tutuldukları için normalden fazla aşınma ve yıpranmaya maruz kalan;

Menkul ve gayrimenkullerle haklara, mükelleflerin müracaatları üzerine ve ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca her işletme için işin mahiyetine göre ayrı ayrı belli edilen "Fevkalade ekonomik ve teknik amortisman nispetleri" uygulanır." hükmü yer almaktadır.

Anılan Kanunun 329 uncu maddesinin birinci fıkrasında ise "Yangın, deprem, sel, su basması gibi afetler yüzünden tamamen veya kısmen ziyaa uğrayan amortismanına tabi iktisadi kıymetler için alınan sigorta tazminatı bunların değerinden (Amortismanlı olanlarda ayrılmış olan amortisman çıktıktan sonra kalan değerden) fazla veya eksik olduğu takdirde farkı kar veya zarar hesabına geçirilir." hükmü bulunmaktadır.

Aynı Kanunun 330 uncu maddesinde de "Emtia ve zirai mahsul ve hayvan kıymetlerinde vukua gelen zayıat dolayısıyla alınan sigorta tazminatları bunların değerlerinden fazla olursa bu fazlalık kara alınır." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen Kanun hükümleri doğrultusunda, yangında zarar gören amortismanına tabi iktisadi kıymetler ile hammadde ve emtianın değerinin takdir komisyonunca tayin edilecek emsal bedel ile değerlendirilmesi, zarar gören amortismanına tabi iktisadi kıymetlerinin net aktif değerinden Takdir Komisyonunun tespit ettiği (emsal bedel) hurda değerinin düşülmesi suretiyle bulunacak tutarın, Vergi Usul Kanununun 317 nci maddesi hükümlerince fevkalade ekonomik ve teknik amortisman olarak ayrılması mümkün bulunmaktadır. Amortismanına tabi iktisadi kıymetler için Vergi Usul Kanununun 317 nci maddesi uyarınca fevkalade ekonomik ve teknik amortisman nispetinin tespiti amacıyla Maliye Bakanlığına başvurulması gerektiği tabiidir.

Ayrıca, amortismanına tabi iktisadi kıymetleri için fevkalade ekonomik ve teknik amortisman ayırdıktan sonra bir tazminat alınması halinde alınan miktarın hasılat olarak kayıtlara yansıtılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, iktisadi kıymetler için fevkalade amortisman ayrılacağı tarihe kadar sigorta şirketlerinden tazminat alması halinde ise, Vergi Usul Kanununun 317 nci maddesi hükmü gereğince fevkalade

ekonomik ve teknik amortisman uygulanması mümkün bulunmamaktadır. Bu durumda, Vergi Usul Kanununun 329 uncu maddesi kapsamında sigortadan alınan tazminat ile yangın nedeniyle hasara uğrayan amortismanı tabi iktisadi kıymetlerin net defter değerlerinin kıyaslanması sonucu bulunacak tutarın kar-zarar hesabında gösterilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, zayı olan hammadde ve emtia dolayısıyla alınan sigorta tazminatının bunların değerlerinden fazla olması halinde bu fazlalığın kara alınacağı tabiidir.

KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN:

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

-29/1-a maddesinde, mükellefler yaptıkları vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan katma değer vergisinden, bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, faaliyetlerine ilişkin olarak kendilerine yapılan teslim ve hizmetler dolayısıyla hesaplanarak düzenlenen fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen katma değer vergisini indirim konusu yapabileceği,

-30/c maddesinde, deprem, sel felaketi ve Maliye Bakanlığının yangın sebebiyle mücbir sebep ilan ettiği yerlerdeki yangın sonucu zayı olanlar hariç olmak üzere, zayı olan mallara ait katma değer vergisinin indirim konusu yapılamayacağı,

hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede, Şirketinizin üretim tesisinde çıkan ve Vergi Usul Kanununun 15 inci maddesiyle Maliye Bakanlığına verilen yetki çerçevesinde mücbir sebep hali olarak sayılması mümkün bulunmayan yangın sonucunda zayı olan mallar ile amortismanı tabi iktisadi kıymetlere ait yüklenilen KDV nin indirimi mümkün değildir.

Buna göre, Şirketinizin üretim tesisinde çıkan yangın sonucu zayı olan mallar ile sabit kıymetlere ilişkin olarak daha önce indirilen KDV nin, zayı olma tarihini kapsayan vergilendirme dönemine ait KDV beyannamesinin "İlave Edilecek KDV" satırına dahil edilmek suretiyle indirim hesaplarından çıkarılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 10.09.2026